

HERINNERINGEN AAN HET 1e ARTILLERIE REGIMENT IN 1937-1938 (Vervolg)

De Kampen

Benevens het kamp van Brasschaat waar de Schoolbatterij heel de maand januari 1938 doorbracht voor de examens van K.R.O.L. en K.R.O.O., heb ik ook de kampen van Elsenborn en Beverloo gekend om er manoeuvres uit te voeren en de grote manoeuvres met de infanterie.

Ik vermoed dat het leven in het kamp wel niet veel veranderd zal zijn. De gebouwen zullen nu misschien minder bouwvallig zijn, maar het materieel en de gevechtsmethodes zijn natuurlijk totaal veranderd.

Ik denk dat het interessant is te vertellen op welke manier de verplaatsing en de manoeuvres gebeurden van een veldartillerieregiment waar kanonnen en caissons voortgetrokken worden door paarden.

In 1938 werd het 1 A in het St-Pietersstation op de trein geladen voor de tocht naar Elsenborn. Voor het traject Elsenborn-Leopoldsburg werd ook de trein genomen, maar de terugtocht Leopoldsburg-Gent gebeurde langs de weg in 4 etappen.

Gent-Elsenborn per trein.

Op 11 maart 1938 was ik dienstdoende wachtmeester geworden in een gewone batterij van het 1 A. Ik was "wachtmeester van week", dus verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in de batterij: manschappen en paarden. Het kon niet beter vallen!

Het vertrek uit de kazerne om "in te schepen" in het station was voorzien voor middernacht. Ik was opgestaan om 5 uur 's morgens en was nu verantwoordelijk voor de voorbereidselen van het vertrek: de bepakking van de manschappen, het tuig van de paarden en... de jacht op de plantrekkers. Het was een afmattende sport.

Aangezien ik geen tijd had om mijn paard "Jacobus" te zadelen, had ik aan een van mijn mannen de opdracht gegeven dit te doen. Ik zou trouwens niet in staat geweest zijn het zadel alleen op te lichten. Het was immers geladen met mijn uitrusting en het reglementair materieel: reserve-hoefijzers, nagels, brood, haver, enz. Dat woog zeker meer dan 50 K°.

Mijn "Jack" zoals ik mijn paard noemde, want ik vond "Jacobus" veel te lang, was dus opgetuigd door een van mijn stukrijders en ik ben goed bediend geweest!!!

Een beetje vóór middernacht stond de grote koer van de de Hollainkazerne vol. Enkele honderden paarden, de kanonnen, de caissons, de grote wagens voor de bagage, rijdende veldkeukens, enz. Dit alles verlicht door de schijn van brave stormlantaarns met petroleum. Na een laatste maal manschappen

en paarden geteld te hebben, breng ik verslag uit aan de Kommandant. "Iedereen is aanwezig, mijn Kommandant". Onmiddellijk daarna klinkt het bevel: "Te paard."

Ik zet mijn voet in de stijgbeugel en... lig op de grond, mijn zadel gelukkig naast mij, tussen paarden die verschrikt zijn door mijn val. De reactie laat niet op zich wachten: een N.D.D. vanwege de adjudant.

Mijn stukrijder had de buikriem die het zadel vasthoudt niet kunnen opspannen. "Jack" had de vuile gewoonte zijn buik te doen opzwellen als hij geen goesting had om zich te laten zadelen. In dit geval moest men hem, op het moment van de gesp aan te halen, een lichte slag op zijn pens geven en dan vlug profiteren van het moment dat hij ontspande, om de riem aan te trekken, maar mijn stukrijder had dit blijkbaar niet gedaan, met het gevolg dat mijn loszittend zadel onder mijn gewicht omgedraaid was. Men hielp mij heel mijn boel terug vastmaken en ik zat eindelijk in het zadel met in mijn hoofd het voornemen mijn stukrijder 4 dagen te geven voor nalatigheid.

De nachtelijke passage van de lange colonne in de straten van de rustige stad zal zeker enkele brave burgers wakker gemaakt hebben.

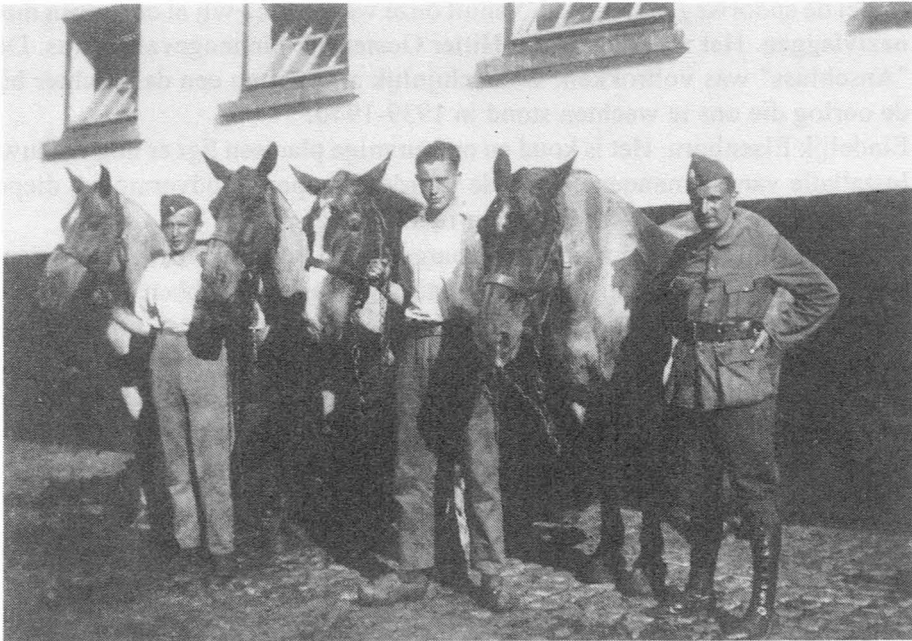
In de statie is het een enorme en vermoeiende arbeid om de paarden uit te spannen en hen te doen instijgen in de goederenwagons van het type 40 mannen, 8 paarden. De dieren worden per 4 geplaatst aan ieder uiteinde van de wagon, de achterkant naar de wand gericht, en op een bed van stro. Vóór iedere rij is er op de breedte van de wagon een koord gespannen aan dewelke de paarden vastgebonden worden met hun stalhalster. De zadels worden losgemaakt en geplaatst voor de voeten van het paard.

De mannen kunnen plaats nemen, eveneens op een laag stro, op de resterende ruimte tussen de schuifdeuren van de wagons. De kanonnières van hun kant, helpen de specialisten van de Spoorwegen de kanonnen, caissons en al het ander hulpmateriaal op de grote platte wagons hijsen en vastsjorren op een minimum van plaats. Het werk is afmattend.

Ik slaag er toch in, in de statie een rustig plekje te vinden waar ik gedurende een uur een dutje kan doen. Vooraleer te vertrekken gaan wij aan de rijdende veldkeuken onze "gourde" vullen met goede (???), hete koffie, men laat paarden drinken uit de lijnwaden emmers die gevuld werden aan de kranen in de statie en men geeft hen hun rantsoen haver in de eetzak die met een riem vastgemaakt wordt aan hun kop.

Rond 8 uur 's morgens vertrekken wij. Overtrokken weer met enkele opklaringen. En wij rijden, zonder halten, uitgezonderd in twee of drie stations waar men ons op een zijspoor zet om een reizigerstrein te laten passeren.

Een beetje vóór het middaguur, een eerste tunnel en een te vermelden voorval. Ik volgde in die tijd de instructie voor dd. schootsonderofficier (ik zal werkelijk alles gedaan hebben) en voerde het bevel over "de caisson van de Kommandant" die al de kaarten bevatte en de optische richttoestellen. Het

De 4 grote paarden van de 1e Batterij: Lea-Alma-Vos-Max. Rechts: de auteur als "wachmeister van de week".

span ervan bestond uit het koppel VOS en MAX, zowat de zwaarste paarden van de kazerne. VOS was een echte duivel, nerveus, zeer moeilijk te leiden, terwijl MAX een kalm en braaf beest was. VOS verdroeg, buiten MAX, geen enkel ander paard naast zich. Naast MAX had men twee goedaardige paarden geplaatst, ALMA en LEA. VOS was zenuwachtig in de wagon en moest van tijd tot tijd gekalmeerd worden. In de duisternis van de tunnel hoorde ik ineens een enorme slag, gevolgd door het sinister geluid van brekend hout. Ik dacht onmiddellijk aan de geweldige VOS en ik steek niet weg dat ik schrik had dat hij zich losgerukt had en dan was de slachting verzekerd. Bij het uitrijden van de tunnel zag ik tot mijn grote opluchting dat VOS enkel maar op de hem eigen manier enkele krachtige schoppen gegeven had, waardoor zijn poot of poten door de wand van de wagon gegaan waren, met als gevolg een gat door hetwelk wij het landschap konden zien.

Halte in een klein station voor het middagmaal. De voorziene manoeuvres: te drinken geven aan de paarden, vervolgens hun rantsoen haver en dan is het onze beurt om te passeren langs de rijdende veldkeuken, die op een platte wagon staat, voor de soep en de "ratatouille". Onze kok krijgt van alles naar zijn hoofd geslingerd, want het eten kraakt tussen onze tanden, wij eten al het stof op van de kolen dat in zijn ketel gewaaid is. Maar, soit, kolen schuren de maag!!!

Het traject van de trein brengt ons langs het klein Duits stadje Monschau.

Enkel de spoorweg is Belgisch. Vanuit onze wagon zien wij al de huizen met nazivlaggen. Het was de dag dat Hitler Oostenrijk binnengevallen was. De "Anschluss" was voltrokken. Waarschijnlijk zijn wij nu een dag dichterbij de oorlog die ons te wachten stond in 1939-1940.

Eindelijk Elsenborn. Het is koud en op sommige plaatsen ligt er nog sneeuw. Installatie van de mannen en van de paarden, souper, doodvermoeid, diepe herstellende slaap na 44 uren zonder rust.

Het verblijf in het kamp was eerder naargeestig. Druilerig weer, mist, regen, koude. De schietoefeningen waren lastig. Op een dag hebben wij moeten wachten tot op het einde van de namiddag en de mist was dan nog niet opgetrokken. Wij hebben onze obussen dan maar "op den tast" afgeschoten, want het was verboden munitie terug te brengen eens dat ze uit het depot was weggehaald. Gelukkig zijn onze obussen niet ontploft in Duitsland, anders hadden we wel eens reeds in 1938 "beschermd" kunnen worden.

De treinreis Elsenborn-Leopoldsburg verliep deze keer zonder incidenten. VOS is kalm gebleven, zelfs in de tunnels.

Maar men heeft ons wel liggen gehad. De paarden, de kanonnen en de stukrijders werden ondergebracht in de Cavaleriekazerne nabij Leopoldsburg, terwijl de onderofficieren moesten logeren in het Infanteriekamp. Op de avond dat wij toekwamen verzocht de Eerste Chef Rekenplichtige ons, na het eten, onze zak met persoonlijk goederen (zo wat een 20 K°) op de rug te tillen en met onze karabijn een gezondheidswandeling te maken van verschillende kilometers.

Mijn leven lang zal ik mij deze weinig romantische promenade in de maneschijn herinneren, gebukt onder het gewicht van mijn uitrusting. Gedurende gans ons verblijf in het kamp der onderofficieren hebben wij iedere dag deze gezondheidswandeling mogen doen. Heengaan 's morgens vroeg en terugkeren 's avonds na soms een vermoeiende dag van oefeningen en manoeuvres. Ik kan u verzekeren dat wij in vorm waren. Wij hadden evenwel het (weinig militair) plezier lieve, vlugge eekhoortjes te zien die ons trotseerden van achter een boom.

Alles hebben wij meegemaakt: schietoefeningen met de lichte wapens, machinegeweren, mitrailleurs, evoluties met de kanonnen, het schieten met obussen. En niettegenstaande alles hebben wij er, ik toch in alle geval, formidabele en heuglijke momenten beleefd.

De luitenant van onze batterij was zeer sportief; hij was trouwens aangesteld voor de organisatie van de sport in het regiment. Hij had langs een dennenbosje een hindernissenparcours laten installeren om ons te vervolmaken in de rijkunst. Er waren een 10-tal kleine hindernissen, niet bijzonder moeilijk te nemen en zonder gevaar. De voornaamste moeilijkheid werd gevormd

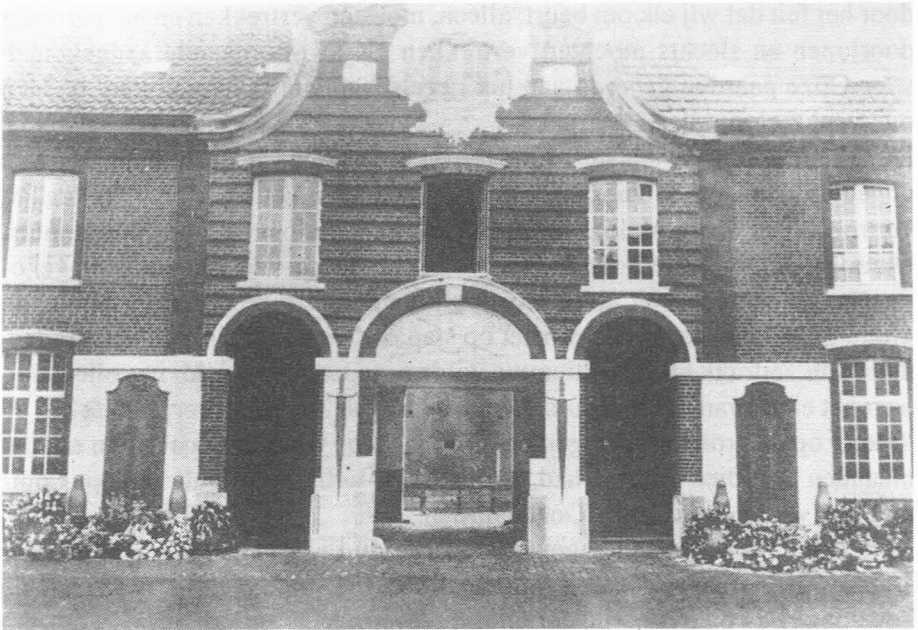
door het feit dat wij elk om beurt, alleen, moesten vertrekken en het parcours doorlopen en slechts mochten vertrekken als de voorgaande aangekomen was. Onze paarden gewoon aan het gezelschap van huns gelijken, hadden niet veel zin om alleen te zijn.

Deze keer was ik de laatste om te vertrekken. "Jack" stond te trappelen van ongeduld wanneer de voorlaatste vertrokken was. Van zodra ik hem losliet, vertrok hij in een mateloze galop. Onderweg verloor ik mijn politiemuts. Onmogelijk "Jack" te doen stoppen. Aan het einde van het parcours gekomen moest ik toch nog altijd mijn politiemuts gaan recupereren die op de grond gevallen was. "Jack" verliet op stap en tegen zijn zin zijn kameraden, maar van zodra ik mijn politiemuts wilde oprapen, vertrok hij in volle galop naar het einde van het parcours. Hij lapte mij dat 3 maal en verplichtte mij de 4e keer op de grond te springen om mijn muts op te rapen. Zoals men mij dat maanden voordien geleerd had, sprong ik er terug op in volle galop. Commentaar van de luitenant: "Goed, Jurdan."

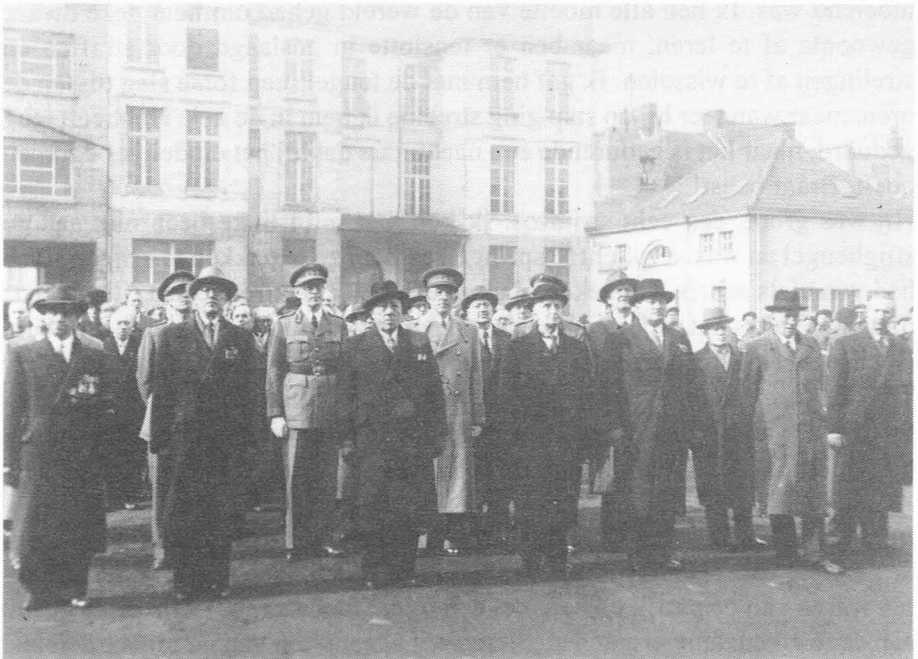
Mijn "Jack" was een buitengewoon paard. Hij kwam van het Regiment der Gidsen en had de slechte gewoonte in kleine draf te gaan zoals dat de gewoonte was bij het défilé der Gidsen. Wanneer de andere paarden op stap gingen had ik de keuze: ofwel Engelse draf doen, ofwel mij iedere keer laten vallen in het zadel als een zak patatten, iets wat in beide gevallen vermoeiend was. Ik heb alle moeite van de wereld gehad om hem deze dwaze gewoonte af te leren, maar ben er tenslotte in geslaagd door straffen en strelingen af te wisselen. Ik gaf hem met de teugels een forse slag tussen de oren, maar wanneer hij op stap ging streelde ik hem in de nek. Het heeft lang geduurd, maar het is gedurende een nachtmars dat hij het eindelijk begrepen heeft. Braaf beest!

Hij was groot, een echt strijdros. Ik kon met mijn linkerbeen niet aan de stijgbeugel en was verplicht te springen en hem zo te pakken te krijgen. Jack had van niets schrik. Op zekere dag moesten wij gedurende een ritje, steeds met onze luitenant, door een bosje gaan met zeer dicht gegroeide struiken. Geen enkel paard durfde er in gaan. "Allez, Jurdan, laat u gaan met uw TANK, maar pas op uw ogen voor de twijgen." Mijn gezicht beschermd achter de hals van het paard, ben ik er in gevlogen en er uit gekomen met een tak op mijn schouder, gevolgd door de colonne voor wie ik de weg gebaad had.

In het vooruitzicht van de zondagsrust moesten wij iedere zaterdagmorgen de paarden van de batterij "afrijden". Enkele stukrijders en alle onderofficieren waren van de partij, elkeen met een bijpaard. Om een beetje pit te geven aan deze vreedzame promenade lieten wij al eens een van de bijpaarden los. De paarden werden gek bij het zien van dat groene gras dat ze slechts gedurende de kampperiode zagen en dat ze zelden of nooit aten. Het losgelaten dier vertrok onmiddellijk in galop om zich te goed te gaan doen.

Op de koer van de kazerne was er het monument aan de gesneuvelden van 14-18. Dit alles is nu afgebroken. Achter de doorgang in het midden ligt de Schelde.

Op 11 november gingen er plechtigheden door aan dit monument. Ook burgerlijke autoriteiten waren dan aanwezig. Foto: verzameling André Verbeke.

Al de wachtmeesters lieten hun bijpaarden achter onder de hoede van enkele soldaten en een goed georganiseerde jacht begon. Sioux-listen werden gebruikt om de vluchteling klem te zetten en terug te brengen. Wij beleefden er lol aan en ook onze luitenant keek geamuseerd toe.

Leopoldsburg zelf verschaftte ons weinig gezond vermaak. Wij hadden de gewoonte aangenomen, na het souper, een glas te gaan drinken in een van de niet verboden cafés. Wij schreven er onze brieven vooraleer, langs de aardeweg, onze terugtocht te ondernemen naar het Infanteriekamp. Soms gingen wij een glas drinken in een nabijgelegen kantiene waar er een klein goed amateur-jazzorkestje zat, samengesteld uit "piotten".

De terugtocht van Leopoldsburg naar de Kazerne in Gent gebeurde met eigen middelen in 4 etappen. Dat wil zeggen: een mars van 50 minuten, dan 10 minuten rust en nazicht van het tuig en de hoefijzers, gevolgd door een mars te voet van 50 minuten waarbij de ruiters hun paard bij de teugel leidden.

Wanneer een hoefijzer ontbrak of op het punt stond van los te komen, moest er gewacht worden op de fourgon van de batterij waarop de hoefsmid een mobiele smidse had. De colonne wachtte niet en ging verder. We moesten ze dan zo vlug mogelijk inhalen en dat gaf aanleiding tot wilde achtervolgingsritten, in galop, op slecht gekasseide landwegen. Zo iets in het genre van de pioniers van de Far-West.

Om 5 uur in de morgen vertrokken uit het kamp, zijn wij rond de middag in een klein dorpje voor het eetmaal en de rust tot ongeveer 19u. Dan een nachtelijke etappe bij het licht van de petroleum-stormlantaars.

Aankomst 's nachts rond 2u., doodmoe. Mannen en paarden verspreid in de hoeven van het dorpje waar nog nooit militairen afgestapt waren. Sinds ons vertrek hadden wij meer dan 70 Km. afgelegd in minder dan 24 uren.

De volgende dag was een zondag, gelukkiglijk een rustdag. De Gemeenteraad met de burgemeester aan het hoofd en heel de bevolking van het dorp hebben ons hartelijk onthaald. Met muziek op kop hebben wij talrijke herbergen bezocht.

De volgende dag was ik volledig zonder stem en mijn mannen wilden mij een beetje voor de zot houden. Ik heb een voorbeeld moeten stellen door, bij de terugkeer in de kazerne, 4 dagen arrest te beloven aan de stukrijder die mij bij ons vertrek uit Gent de toer gespeeld had mijn zadel te laten tuimelen.

De maandagetappe was kort, een 25-tal Km. en eindigde in een dorpje in de omgeving van Dendermonde. De volgende dag hernamen wij de weg naar Gent langs de Schelde, via Wetteren en Melle, om rond de middag in de kazerne aan te komen.

Al de buurtbewoners stonden ons op te wachten. Een ware receptie met bloemen, een massa volk vóór de kazerne en persfotografen van de locale bladen.

De volgende dag is er het vertrek van de dienstplichtigen van de klasse 1937 en de aankomst van de "Bleus" van de klasse 1938. Om de dienst te verzekeren zijn er de heropgeroepen van de klasse 1936. Voor ons, onderofficieren, wacht er de instructie van de "bleus" tot einde 1938.

Nog 7 maanden in kaki en ik zal ook de kazerne mogen verlaten.

Jaime JURDAN
('t vervolgt)
